

ELS MESTRES I LA FORMACIÓ DEL MESTRE

M. Àngels Ollé Romeu. Àrea de Didàctica de la Llengua i la Literatura
M. Dolors Roigé Riola. Àrea de Didàctica i Organització Escolar

Les pràctiques escolars en l'ensenyament de mestres han tingut sempre, en els diferents plans d'estudis, un tractament important. Sense voler fer massa història, s'ha fet un repàs als plans més recents i hem trobat que les pràctiques tenien tractament d'assignatura i es feien unes vegades en els tres cursos, altres en dos, i fins i tot el que avui tant es reivindica, com és fer-les durant tot un curs escolar una vegada superats els continguts acadèmics.

Repassem el quatre últims plans d'estudis:

Pla 1950

Les pràctiques es contemplaven en els tres cursos i es realitzaven a l'Escola Annexa. Tenien com a finalitat apropar l'estudiant de Magisteri a la realitat de l'escola primària, per tal de familiaritzar-se amb els nens/es i amb els problemes que l'educació planteja. Els professors de les diferents assignatures organitzaven lliçons pràctiques que l'alumne havia d'exposar en les seves sessions.

Durant el primer curs la tasca dels alumnes era preferentment d'observació de la vida escolar; rebien també una lliçó col·lectiva setmanal de la directora de l'Escola Annexa. Durant el segon curs prenién part activa en l'explicació de les lliçons, direcció dels jocs, vigilància dels patis, servei de biblioteca i menjador. Al tercer intervenien en totes les manifestacions de l'escola. Al finalitzar el curs havien de presentar un diari o memòria de les observacions i actuacions pràctiques. Cada alumne realitzava 10 sessions a 1 primer curs, 15 a segon i 20 a tercer.

Pla 1967

Aquest pla va demanar ja el batxillerat superior. Constava de dos anys d'estudis més un de pràctiques a l'escola pública. Superats els dos anys d'estudis, les pràctiques es feien durant tot un curs escolar, dividit en dos quadrimestres. En el primer els alumnes eren agregats a les escoles públiques de Tarragona; en el segon cada alumne era destinat a una vacant d'escola i es feia càrrec d'aquesta amb plenes atribucions i responsabilitats.

L'alumne era orientat, supervisat i qualificat per una comissió formada pel director de l'Escola Normal, un altre catedràtic i l'inspector d'ensenyament primari, els quals visitaven els alumnes a les seves escoles. Aquestes pràctiques es complementaven amb uns cursets d'especialització que realitzaven a l'Escola Normal, amb assistència obligatòria. També es feien visites a altres

centres educatius. La comissió qualificadora es reunia periòdicament amb els directors dels grups escolars i amb els professors de l'Escola Normal per intercanviar impressions sobre els avenços dels alumnes.

Pla 1971

Aquest és l'últim pla de pràctiques que s'ha elaborat i del qual nosaltres partim actualment. A segon i tercer curs hi havia dos mesos de pràctiques tutoritzades per un professor de l'ensenyament de Magisteri i per un mestre de l'escola on es feien les pràctiques. Els objectius a segon eren entrar en contacte amb el món escolar; la feina de l'estudiant era la d'observació i informació sobre l'escola, en general. A tercer curs les pràctiques ja prenién un sentit més actiu: observar específicament les classes, intervenir en la seva dinàmica, responsabilitzar-se de la realització de algunes sessions pràctiques. L'avaluació dels estudiants la feien l'escola i l'ensenyament de Magisteri.

Després de repassar el seguit de propostes, orientacions, etc. que han configurat les experiències pràctiques dels estudiants durant aquests últims anys, voldríem destacar dos fets: els canvis administratius sobre la gestió i responsabilitat d'aquesta tasca, i la persistència de certs criteris pedagògics.

La importància del Practicum en la formació inicial de mestre

Les pràctiques són una preparació per a fer de mestre, que es fa a través d'una anàlisi profunda de la realitat escolar, l'observació directa, la planificació d'un contingut i la intervenció didàctica a l'aula.

L'anàlisi de la realitat escolar ofereix al practicant coneixements molt diversos:

- Contacte amb el món del treball, sindicats, reivindicacions, formes d'accés a l'escola pública, promoció laboral, etc.
- Aplicació real del treball d'equip a l'escola: col·laborar, cooperar, compartir, conèixer les funcions i responsabilitats dels diferents òrgans de gestió del centre.
- Primers contactes amb pares, associacions de pares, etc.
- Observació directa dels nens i del seu procés d'aprenentatge: relacionar aquesta observació amb els coneixements previs estudiats, paper que fa el desenvolupament

T e m a d e s c o l a

lupament intel·lectual, cognitiu, social, emocional, psicomotriu, del llenguatge.

- Observació de diferents intervencions del mestre, amb mètodes, activitats i materials que fa servir.
- Planificació d'un contingut, amb objectius, metodologia i avaluació.
- Intervenció directa en tot aquest procés.

És evident, doncs, que els mestres tenen un paper molt important en la formació dels seus futurs companys, un paper insubstituïble. Però el fet de col·laborar en aquesta tasca formativa dels estudiants, a què obliga a l'escola que els acull?

A una nova feina per a un mestre de l'equip, tutor o responsable dels practicants; a fer raonaments, explicacions, aclariments per part del mestre de l'aula, en un horari inexistent; a un altre control que ha de portar el cap

d'estudis; a una responsabilitat més per al director. I tots sabem que les contraprestacions són en aquest cas inexistentes: ni més personal, ni més materials, ni més prestigi reben les escoles que entenen bé la seva responsabilitat en la formació dels mestres.

I creiem que cal dir-ho: la responsabilitat de la formació de mestres ha de ser seriosament compartida des de l'escola, des de l'administració i evidentment des de la Universitat. Perquè tingui realitat plena, tot el que necessiten els nostres alumnes per a la seva formació ha de tenir un marc legal, administratiu. I quan això no és així ens podem trobar com ara, que acceptar o no practicants es pot fer servir de bandera per a reivindicacions professionals. Algú ha de dir a les escoles que elles, com la Universitat, tenen una tasca docent en la formació de mestres, i quins son els seus deures, però també els seus drets.

